

Za poznáním říše fantazie I.

PhDr. Kamila Balharová, Praha

ilustrace: Michaela Suchoňová, Třinec

Obor RVP ZV:	Český jazyk a literatura, Člověk a svět práce
Období:	2. ročník
Časový rámec:	2–4 hodiny

B

1.8

METODIKA		MATERIÁL	
1.	Úvod	2	Přílohy č. 1–6
2.	Pravopis ú/ů	2	5–12
3.	Reflexe	3	
4.	Závěr	3	

METODICKÝ PŘEHLED

Zaměření příspěvku:	Vyvození pravidla pro psaní ú/ů v rozsahu učiva pro žáky 2. ročníku a jeho uplatnění v praxi
Klíčové kompetence:	<p>Kompetence k učení: žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení i v praktickém životě</p> <p>Kompetence k řešení problému: vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, učí se hodnotit výsledky práce skupin</p> <p>Kompetence komunikativní: naslouchá promluvám spolužáků, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a učí se argumentovat</p> <p>Kompetence sociální a personální: spolupracuje ve skupině, pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce</p> <p>Komunikace pracovní: používá bezpečně nůžky i lepidlo, udržuje pořádek na pracovní ploše</p>
Rozpracované výstupy:	Orientuje se ve slově; vyhledává odlišné a shodné znaky, vyvozuje pravidlo psaní ú/ů; upevňuje si učivo o psaní velkých písmen ve vlastních jménech a řazení podle abecedy, spolupracuje ve skupině; dodržuje vymezená pravidla při práci s pomůckami.
Metody a formy práce:	Frontální práce učitele se třídou, skupinová práce, indukční metoda a postupování krok za krokem

1. Úvod

Žáci neznají pravidlo psaní ú/ů. Postupnými kroky a zábavnou metodou jsou vedeni k pochopení a pojmenování pravidla. Toto pravidlo poté uplatňují v praxi při práci s obrázky z říše fantazie. Procvičí si psaní velkých písmen na začátku vlastních jmen i řazení slov podle abecedy. Učivo o jazyce lze propojit s výtvarnou, případně literární výchovou.

2. Pravopis ú/ů

■ Motivace

Žáky pozveme na cestu **Za poznáním říše fantazie**. Budou se setkávat s tvory, kteří v této říši žijí. Pokud splní všechny úkoly, získají pamětní list. Pracovat budou ve čtyřčlenných skupinách. Jakmile splní úkol a předvedou jej učiteli, který ho ihned zhodnotí, dostanou další. Úkoly na sebe navazují, je třeba, aby žáci vždy pochopili ten předchozí.

■ Orientace ve slově

Protože ve 2. ročníku může docházet k chybné orientaci ve slově, zvláště u žáků se specifickými poruchami učení, zopakujeme frontálně se všemi žáky, kde je začátek slova, kde konec a kde je uvnitř slova. Nepoužívejte jako příklad slovo složené ze tří písmen. Žáci, kteří mají deficit v orientaci, nemusí zvládnout pravidlo použít v delších slovech. Dobrou zkušenost jsem udělala se slovem z pěti písmen – SLOVO.

■ Nosatec

Žáci dostanou obrázek nosatce (viz příloha č. 1) rozstříhaný na několik kousků. Úkolem skupin je obrázek složit a nalepit na papír (doporučuji před započítím práce zopakovat pravidla používání nůžek). V obrázku jsou napsaná slova, která obsahují ú/ů. Seznámí se tak s prvním zvířátkem z říše fantazie. Po složení obrázku mají žáci materiál k tomu, aby mohli doplnit tabulku z přílohy č. 2. Ke každému řádku mají doplnit ú/ů podle toho, jak jsou slova napsaná ve zvířátku, které právě složili.

■ Přísavka a brodilka

Nyní už znají pravidlo psaní ú/ů a mohou ho začít používat v praxi. Skupina dostane dva zástupce z říše fantazie – přísavku a brodilku. Úkolem je zjistit, jak jsou tyto tvorové barevní. To zjistí tak, že správně použijí pravidlo psaní ú/ů a podle návodu obrázky vybarví. Každý obrázek je uveden ve dvojím provedení. V jednom jsou slova napsaná celá a jde pouze o vybarvování (viz příloha č. 3a, b), ve druhém se do obrázku již musí doplňovat ú/ů (viz příloha č. 4a, b). Na učitele je, aby vybral pro žáky dané skupiny odpovídající obtížnost. Někteří slabší žáci si potřebují pravidlo více „zažít“, a proto by bylo nyní na místě dát jim obrázek určený pouze k vybarvování a rozlišování jevů. Doplňovací obrázek mohou potom dostat jako domácí úkol.

■ Obezlička

Aby mohli žáci splnit další úkol, musí zjistit, jak barevná je obezlička. Tentokrát nejsou slova vepsaná v obrázku, ale u jednotlivých částí těla. Toto cvičení procvičuje kromě získané dovednosti uplatnění pravidla o psaní ú/ů také zrakové vnímání. Opět jsou uvedeny dva obrázky (viz příloha č. 5), jeden s doplněnými údaji, v druhém je žáci musí nejprve doplnit, než mohou vybarvovat.

■ Seřaď podle abecedy

Žáci mají již čtyři různé bytosti z říše fantazie. Znájí jejich pojmenování, a tak je nyní mají napsat na volný papír za sebou podle abecedy.

■ Vlastní jména

Ke správně seřazeným pojmenováním tvorů mají nyní vymyslet vlastní jména. Učitel při zadávání tohoto úkolu připomene rozdíl mezi vlastním jménem a druhovým pojmenováním, které se píše malým písmenem. Vymyšlená vlastní jména napíšou vedle odpovídajících druhových jmen jednotlivých tvorů. Pokud vymyslí více vlastních jmen pro jednoho tvora, hlasují, které ze jmen si zvolí.

■ Další náměty

Obvykle nepracují všechny skupiny stejně rychle. Podle toho, jak se vyvíjí práce skupin, můžeme zadat další úkoly.

V rámci **výtvarné výchovy** si každý žák ze skupiny vylosuje jednoho obyvatele říše fantazie. Nalepí ho na papír a domaluje prostředí, ve kterém žije. Může případně namalovat další tvory ze světa fantazie.

Obměna

Žáci ve skupině společně namalují prostředí na arch balicího papíru a potom do něho umístí a nalepí tvory ze světa fantazie.

V rámci **literární výchovy** vymyslí žáci příběh, který se těmto tvorům mohl stát. V příběhu se snaží použít co možná nejvíce slov s ů/ů! Každá skupina si vybere nejzdařileji napsaný příběh, s kterým pak seznámí celou třídu.

3. Reflexe

Na konci by mělo dojít k celkové rekapitulaci. Každá skupina zhodnotí svou práci. Žáci promyslí, co se jim líbilo, co jim dělalo největší problém, co se dozvěděli a naučili. Společně si zopakují procvičovaná pravidla. Vyvodí a následně procvičí pravidla o psaní ú/ů i psaní velkých písmen ve vlastních jménech. V této fázi by si žáci měli uvědomit, co se dozvěděli, co umějí. Nové poznatky si upevní a postupně začlení do svých vědomostních schémat.

Všechny práce zveřejněte. Obklopte se říší fantazie a používejte ji k dalšímu vyučování.

4. Závěr

Velmi dobře u této věkové kategorie funguje postupné získávání odměny. Doporučuji rozstříhat závěrečný pamětní list na tolik částí, kolik bude úkolů. Za každý splněný úkol dostane skupina jednu část. Ty nakonec složí, nalepí a vymění s učitelem za pamětní list (viz příloha č. 6) pro každého z žáků skupiny.

Doporučuji při zadávání úkolu na první vybarvování podle vyvozeného pravidla o psaní ú/ů ověřit si, že žáci pravidlo skutečně pochopili. Učitel kontroluje správné plnění jednotlivých úkolů.

Pokud všechny práce vložíte do průhledných folií, vznikne velmi pěkná kniha, kterou lze dále doplňovat.

B

1.8

Handwriting practice area consisting of multiple horizontal dotted lines for writing.

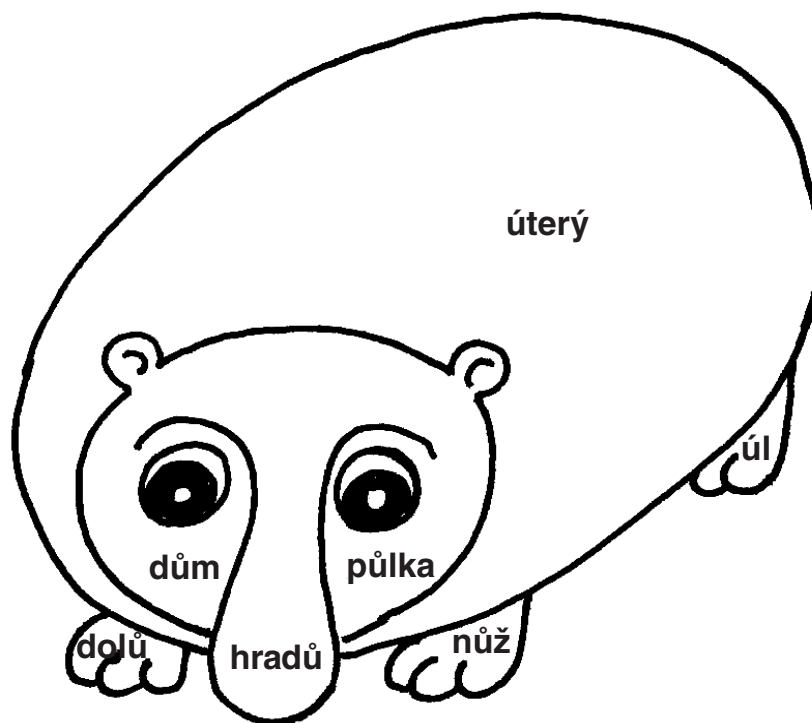
Příloha č. 1

Obrázek nosatce k rozstříhání

Pokud chcete vědět, jaké barvy používá nosatec v říši fantazie, vybarvěte:

ú – hnědě

ů – oranžově

nosatec

Příloha č. 2

Prohlédněte si dobře obrázek nosatce, kterého jste právě složili. V jeho těle najdete slova s ú/ů. Podle toho, kde jsou ve slově umístěna, doplňte tabulku pravidla psaní ú/ů. Bude vám pomáhat při plnění dalších úkolů.

PÍŠEME NA ZAČÁTKU SLOVA

PÍŠEME UPROSTŘED SLOVA

PÍŠEME NA KONCI SLOVA

B

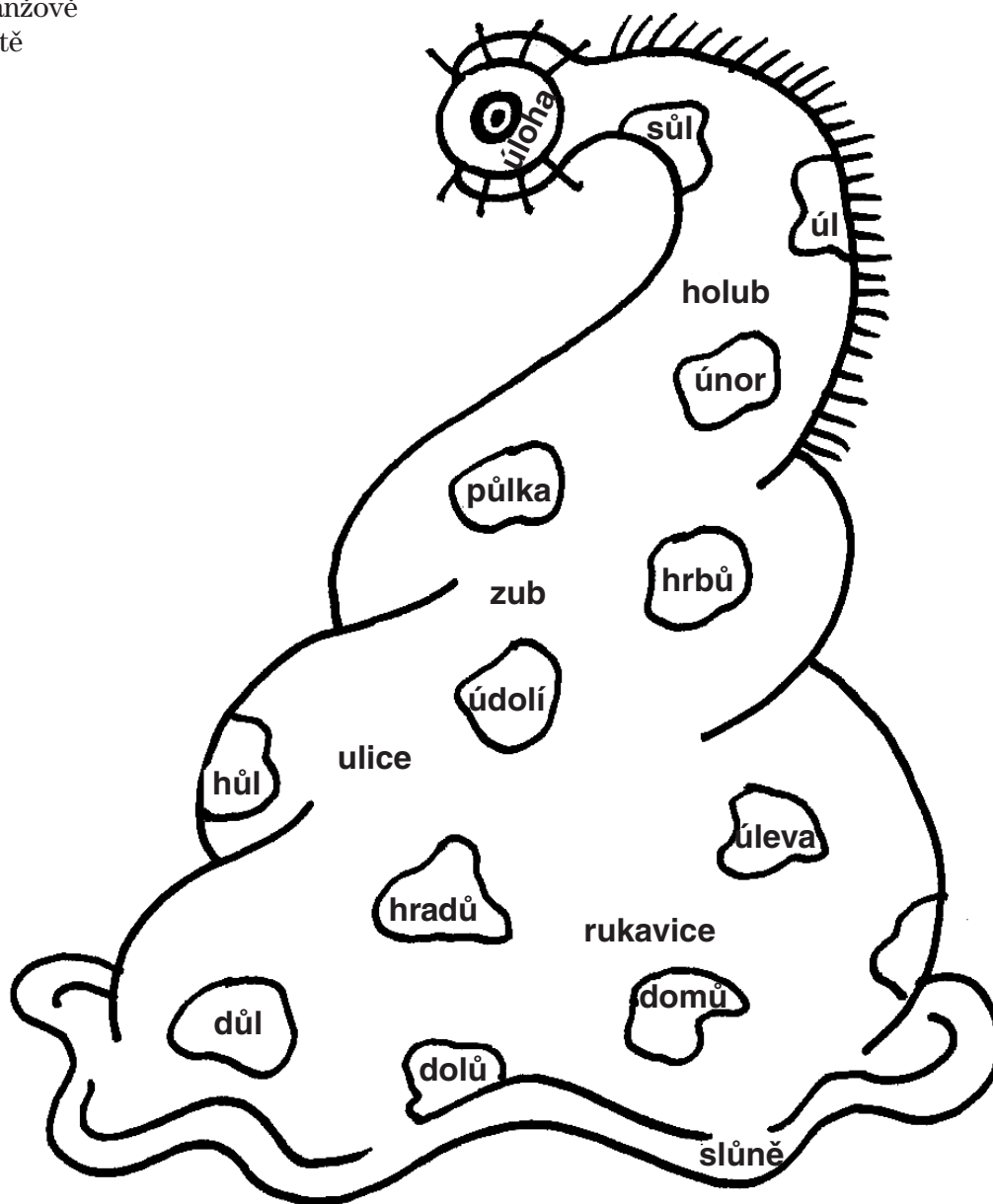
1.8

Příloha č. 3a

Přísavka k vybarvení

Obrázek vybarvi podle zadání:

- ů – červeně
- ú – oranžově
- u – žlutě

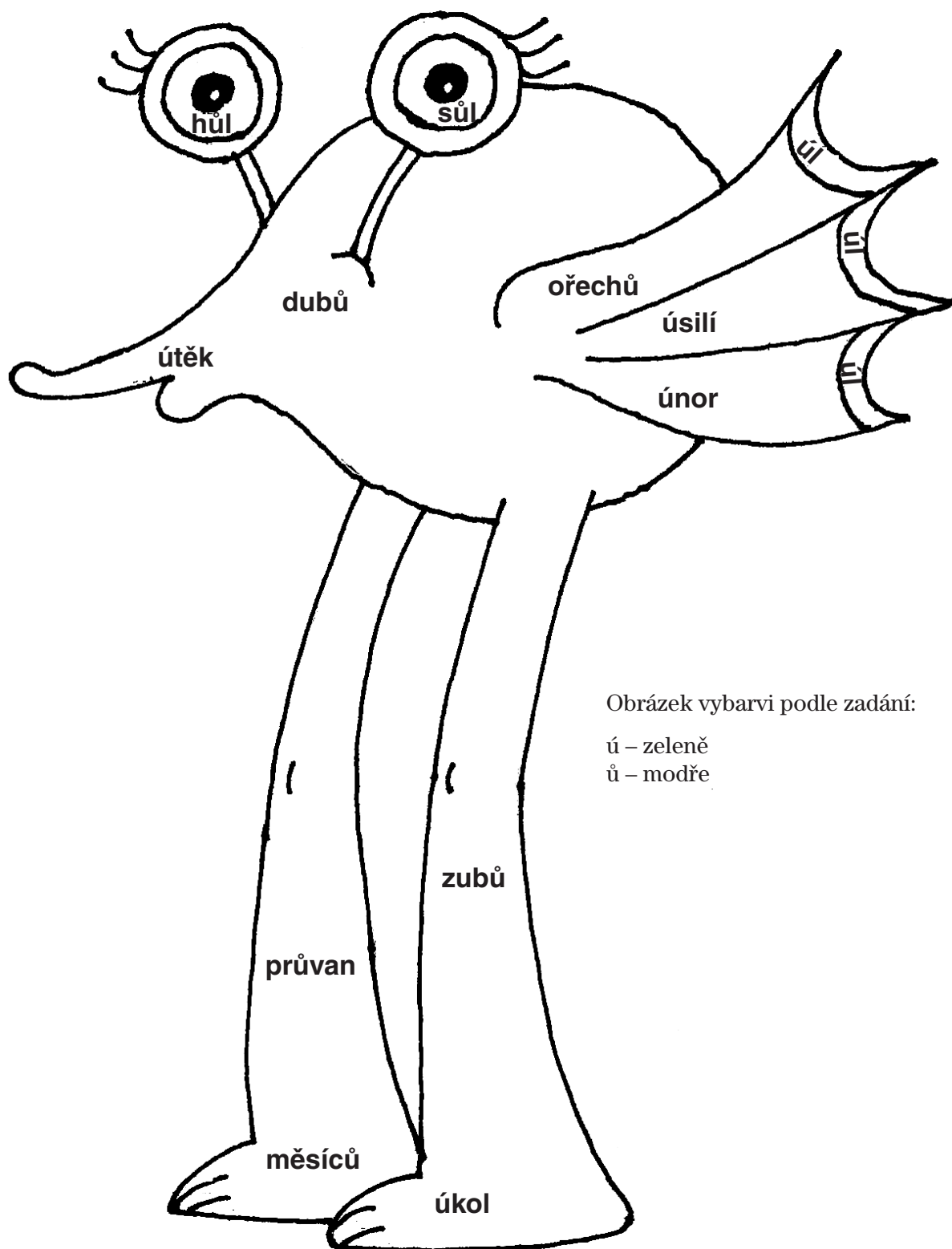

Příloha č. 3b

Brodilka k vybarvení

B

1.8

Obrázek vybarvi podle zadání:

ú – zeleně

ů – modře

Příloha č. 4a

Přísavka k doplnění

Doplň místo pomlček ve slovech písmena **ú**, **ů**.

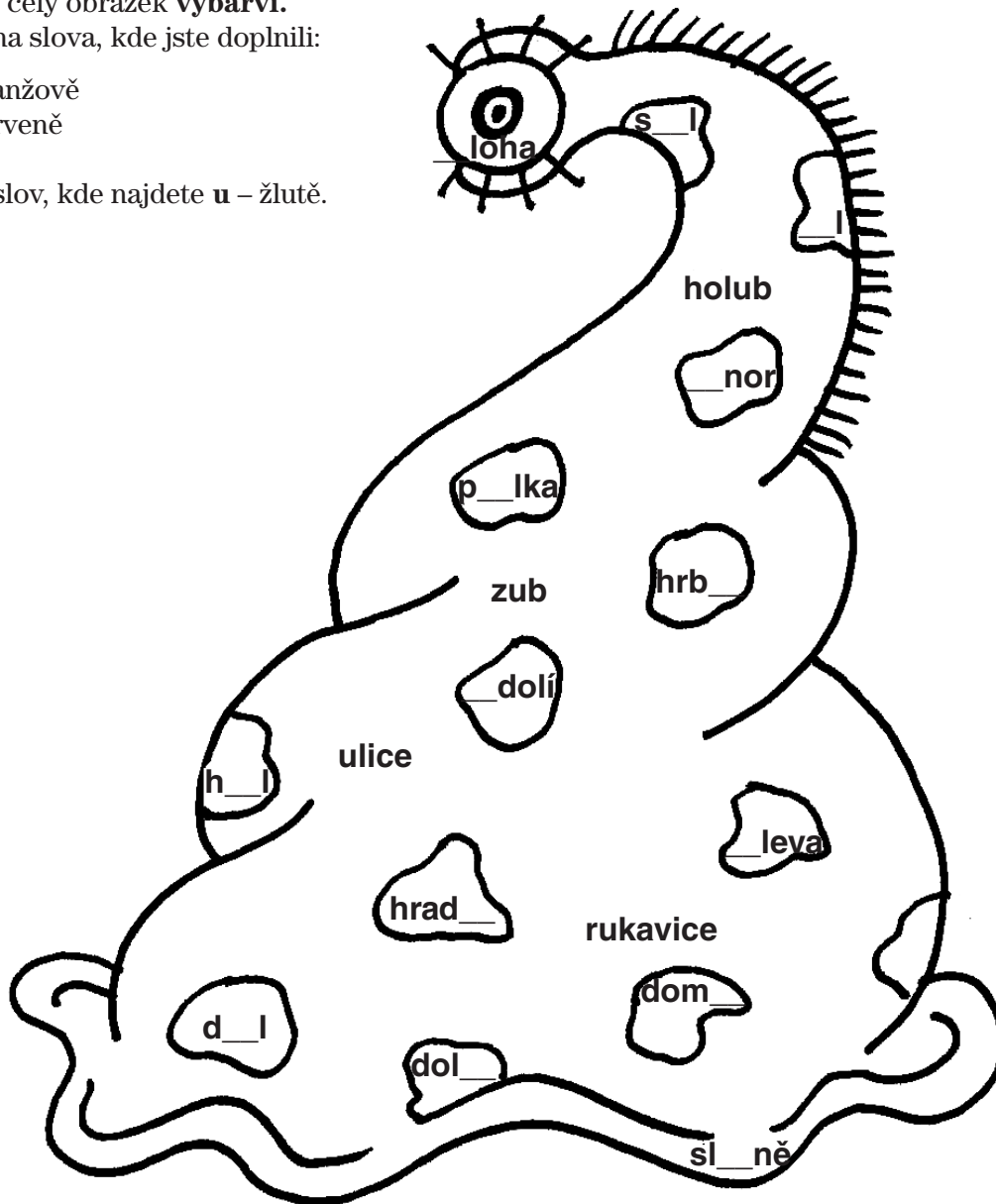
Potom celý obrázek **vybarvi**.

Všechna slova, kde jste doplnili:

ú – oranžově

ů – červeně

Okolí slov, kde najdete **u** – žlutě.

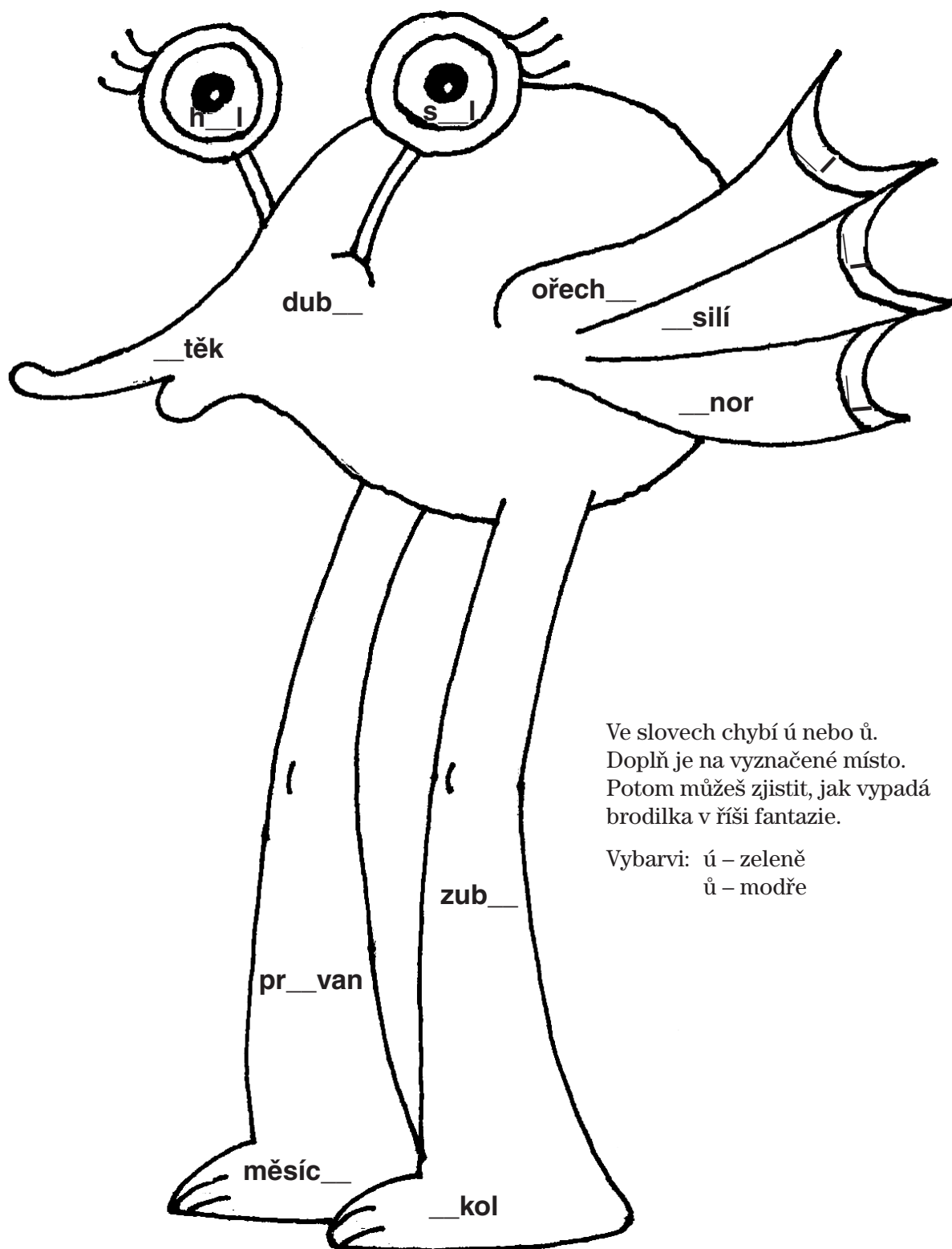

Příloha č. 4b

Brodilka k doplnění

B

1.8

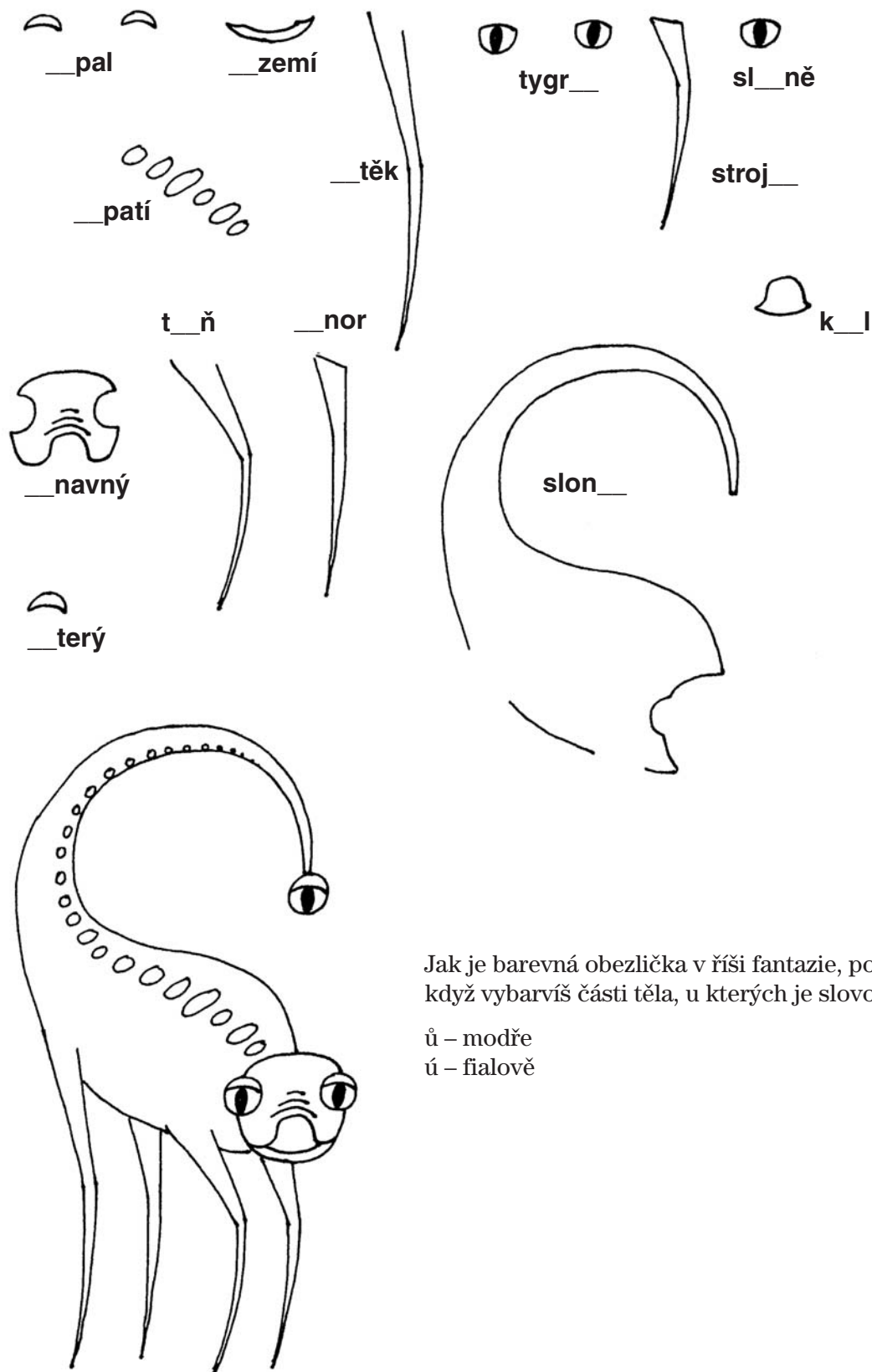

Ve slovech chybí ú nebo ů.
Doplň je na vyznačené místo.
Potom můžeš zjistit, jak vypadá
brodilka v říši fantazie.

Vybarvi: ú – zeleně
ů – modře

Příloha č. 5

Obezlička

B

1.8

Jak je barevná obezlička v říši fantazie, poznáš, když vybarvíš části těla, u kterých je slovo s:

- ů – modře
- ú – fialově

Příloha č. 6

Úspěšně jsem zvládl/a pravopis ú, ů

B

1.8

